

Partnership for Good Governance

Avropa Şurası/Avropa İttifaqının Yaxşı İdarəçilik üçün Tərəfdaşlıq çərçivəsində regional layihələrinin nəticələri¹

Yaxşı İdarəçilik üçün Tərəfdaşlıq nədir?

2014-cü ilin aprel ayında, Avropa İttifaqı və Avropa Şurası insan hüquqları, demokratiya və qanunun aliliyi sahələrində Avropa standartlarına daha yaxınlaşmaq məqsədilə Aİ-nin Şərq Tərəfdaşlığı ölkələri (Ermənistan, Azərbaycan, Gürcüstan, Moldova Respublikası, Ukrayna və Belarus) ilə məqsədli əməkdaşlıq layihələrinin icrası ilə bağlı razılığa gəlmişdir. Yaxşı İdarəçilik Tərəfdaşlıq çərçivəsində həyata keçirilən layihələr əsasən Aİ tərəfindən maliyyələşdirilir. Avropa Şurası isə birgə maliyyələşdirici olmaqla yanaşı qeyd olunan layihələrin icrasını həyata keçirir.

Yaxşı İdarəçilik üçün Tərəfdaşlıq çərçivəsində həyata keçirilən regional layihələr altı ölkədən olan iştirakçıları bərabər imkanlar əsasında bir araya gətirir. Bu layihələr əsasən Aİ tərəfindən maliyyələşdirilir. Avropa Şurası isə birgə maliyyələşdirici olmaqla yanaşı qeyd olunan layihələrin icrasını həyata keçirir.

Belarusdan başqa bütün Şərq Tərəfdaşlığı ölkələri Avropa Şurasının üzv dövlətlərdir.

Şərq Tərəfdaşlığı ölkələrində ədliyyə islahatına dair regional dialoq

Bu regional layihə Şərq Tərəfdaşlığı ölkələrində növbəti ədliyyə islahatları üçün müsbət dinamika kimi yaradılmış, eyni zamanda öz nümayəndələrinin Avropa standartları haqqında biliklərinin inkişaf etdirilməsinə xidmət edir. Bərabər imkanlara əsaslanan dialoq hakimlər, prokurorluq işçiləri, ədliyyə nazirliklərinin nümayəndələri və vəkllər kollegiyaları arasında əməkdaşlıq və şəbəkələşməni gücləndirmişdir.

Əsa çağırışlar və qabaqcıl təcrübələr müəyyən edilmiş və aşağıdakı spesifik sahələrlə bağlı milli ədliyyə islahatlarına dair tövsiyələr verilmişdir: hakimlərin müstəqilliyi, etikas, intizam öhdəlikləri, seçilməsi, qiymətləndirilməsi və toxunulmazlığı; hüquqi yardım; işlərin səmərəli bölüşdürülməsi; ədliyyə sistemlərində İT alətlərindən istifadə; və mübahisələrin alternativ həlli mexanizmləri. Mübadilə fəaliyyətlərinin nəticələri əsasında, ölkələrin təcrübələri [işçi qrupun hesabatlarında](#) əks olunmuşdur.

► [Bu layihə haqqında informasiya bülleteninə keçid](#)

¹ Övvəllər Avropa Şurasının /Avropa İttifaqının Ermənistan, Azərbaycan, Gürcüstan, Moldova Respublikası, Ukrayna və Belarus üçün Proqramlı Əməkdaşlıq haqqında Çərçivə Sazişi adlanırdı

Konstitusional ədalətin gücləndirilməsi

Venesiya Komissiyası tərəfindən həyata keçirilən bu layihə Şərq Tərəfdaşlığı ölkələrində konstitusiya məhkəmələri arasında bərabər səviyyəli şəbəkələşmənin gücləndirilməsi və qanunvericiliyin nəzərdən keçirilməsi vasitəsilə Şərq Tərəfdaşlığı ölkələrində konstitusional prosesləri dəstəkləyir, və bununla da milli qanunvericiliyin və təcrübənin konstitusiya ədalətə dair Avropa standartlarına uyğunlaşdırılmasına töhfə verir. Qanunvericiliyin nəzərdən keçirilməsi Avropa Şurasının bir sıra tövsiyələri ilə beş ölkədə konstitusiya qanunvericiliyi nəzərə alınmaqla həyata keçirilmişdir:

- ▶ Gürcüstanın konstitusiya məhkəməsi və konstitusiya hüquq prosedurlarına dair dəyişilmiş qanunları 2016-cı ildə qüvvəyə minmişdir (Venesiya Komissiyasının tövsiyələri nəzərə alınmaqla);
- ▶ Moldovanın Konstitusiya Məhkəməsi Dövlət Hakimiyyətinin Nümayəndəsi haqqında Qanunun 27-ci Maddəsinin konstitusiyaya uyğunluğuna dair hökm çıxarmışdır ("amicus curiae" ("məhkəmənin dostu") xülasəsindəki tövsiyələri nəzərə almaqla);
- ▶ Ukrayna Avropa Şurasının bir çox tövsiyələrini öz konstitusiya qanunvericiliyinə daxil etmişdir.

Konstitusiya məhkəmələri arasında bərabər səviyyəli şəbəkələşməni gücləndirməklə, konstitusiya məhkəmələrinin hakimləri konstitusiya ədalətə dair vəziyyətlə tanış olmaq üçün çoxtərəfli forumlarda bir araya gəlmiş, konstitusiya məhkəmələrinin üzvləşdikləri cari problemlərin həlli ilə bağlı fikir mübadiləsi aparmışdılar. [CODICES](#) –in məlumat bazası konstitusiya məhkəmələrinin hökmlərində xarici və beynəlxalq hüquqa istinadların toplanması üçün mexanizmi təmin etməklə konstitusiya məhkəmələrinin müstəqilliyinin təşviqində vacib rol oynayır. 2016-cı ildə CODICES məlumat bazası daha da təkmilləşdirilmiş və Şərq Tərəfdaşlığı ölkələrinin konstitusiya məhkəmələrinin digər yurisdiksiyalarda verilmiş hökmlərə çıxışı üçün imkanlar yaratmışdır.

- ▶ [Layihəyə dair informasiya bülleteninə keçid](#)

Şərq Tərəfdaşlığı ölkələrində qadınların ədliyyəyə çıxışının artırılması

Bu layihə çərçivəsində qadınların hüquqi müdafiə və həll vasitələrinə bərabər çıxışına maneələrin müəyyənləşdirilməsi, eləcə də gender məsələlərini nəzərə alan ədliyyə sistemlərinin inkişafı dəstəklənir. Bu, qadınlar üçün ədliyyəyə çıxışla bağlı milli, hüquqi, siyasət və institusional çərçivələrin təkmilləşdirilməsinə töhfə vermiş və Qadınlara qarşı zorakılıq və məişət zorakılığının qarşısının alınması və ona qarşı mübarizə haqqında Avropa Şurası Konvensiyası (İstanbul Konvensiyası) haqqında milli dialoq və bilikləri artırmışdır. Bir sıra regional və milli fəaliyyətlər Ədliyyə Nazirliyinin nümayəndələrini və digər hökumət və mülki cəmiyyətdən olan maraqlı tərəfləri, o cümlədən hüquq peşəkarlarını bir araya gətirmiş və qadın hüquqlarını, imkanlarını və qadın iştirakçılığını artıran ədliyyə sistemlərinin tərtibi istiqamətində əldə olunan tərəqqi və çağırışlar nəzərdən keçirilmişdir.

Milli tədqiqat və araşdırmalar hazırlanmış, və qadınlar üçün ədliyyəyə bərabər çıxışa olan spesifik hüquqi, prosedur, sosial-iqtisadi maneələr müəyyən edilmiş və müzakirə edilmişdir, və nəticədə informasiya və təhlilin keyfiyyəti və əlçatanlığı daha da yaxşılaşmışdır. Hakimlərin, prokurorluq orqanları işçilərinin və digər hüquq peşəkarlarının gender məsələsini nəzərə alan yanaşmaları öz işlərinə daxil etməsi üçün potensialı milli təlimlərin həyata keçirilməsi ilə daha da təkmilləşmişdir. 2016- 2017-ci illərdə keçirilən həmin təlimlərdə bütün benefisiar ölkələrdən 510 milli iştirakçı iştirak etmişdir ki, onların da təxminən 50%- ni qadınlar təşkil etmişdir. Şərq Tərəfdaşlığı regionunda gender bərabərliyinin vəkilliyi qadınlara ədalət axtarışına və insan hüquqlarının

pozulması ilə bağlı işlərin milli məhkəmələr və beynəlxalq insan hüquqları məhkəmələrinə çıxarılmasına köməklik göstərilməsinə dair rəhbərin hazırlanması ilə dəstək verilmişdir.

► [Layihə haqqında informasiya bülleteninə keçid](#)

Qərar qəbulu prosesində vətəndaşın iştirakı

Bu layihə çərçivəsində qeyri- hökumət təşkilatlarının fəaliyyəti üçün mühitin təkmilləşdirilməsi, onların demokratik qərar qəbulu proseslərində fəal iştirakı üçün mexanizmlərin yaradılması və vətəndaş iştirakçılığı mədəniyyətinin təşviq edilməsi məqsədilə altı ölkədə vətəndaş cəmiyyəti və dövlət hakimiyyəti orqanları arasında regional əməkdaşlıq gücləndirilmişdir. Mövcud qanunların və siyasətlərin geniş tədqiqi və təhlili aparılmış və dövlət orqanları və vətəndaş cəmiyyəti arasında əlaqələr və məsləhətləşmələr üçün ən effektiv mexanizmləri əks etdirən vacib praktiki biliklər əldə olunmuşdur. Müştərək və oxşar problemlərin həlli yollarının araşdırılması məqsədilə regional səviyyədə qeyri-formal və çoxlu maraqlı tərəflərin iştirak etdiyi şəbəkə yaradılmışdır (həm dövlət, həm də qeyri- hökumət təşkilatlarının töhfəsi və birgə istifadəsi ilə).

► [Bu layihə haqqında informasiya bülleteninə keçid](#)

İnsan hüquqları haqqında maarifləndirmənin və demokratik vətəndaşlığın təşviqi

Bu Layihə milli təhsil sistemlərində demokratik vətəndaşlıq və insan haqları (EDC / HRE) haqqında maarifləndirmənin daha da inkişaf etdirilməsində Şərq Tərəfdaşlığı Ölkələrinə dəstək vermiş, və bununla da milli səviyyədə təhsil islahatları proseslərinə töhfə vermişdir. Layihə hər bir ölkədə fəaliyyətlərin diqqət mərkəzində olmuş, eyni zamanda katalizator rolunu oynamışdır. Bundan başqa, mütərəqqi təcrübələrin yayılmasına və Avropa standartlarının regionda artırılmasına töhfə vermişdir.

Milli səviyyədə nəticələrə bir sıra müsbət irəliləyişlər, məsələn EDC / HRE ilə bağlı potensialın artırılması proqramlarının (təhsil işçiləri üçün) inkişafı; öz bilik və bacarıqlarını digərlərinə ötürə biləcək təlimçilər və onların ehtiyat bazasının yaradılması, EDC / HRE prinsiplərinin məktəb kurikulumlarına və tədris təcrübələrinə inteqrasiyası daxildir.

2016-cı ildə, Ermənistan, Gürcüstan və Ukraynada ilkin təhsilə əlavə olaraq xüsusi diqqəti məktəblərdə dərs deyən müəllimlər üçün təlimlərə ayırmaqla 190- dan artıq təhsil işçisi üçün təlim kursları təşkil olunmuşdur. Ukraynada, təlim proqramında əsas diqqət İnsan Haqları üzrə Milli Fəaliyyət Planında göstərilən prioritetlərə verilmişdir. Proqrama 25 regional mərkəzlər daxil idi. Proqramın potensial təsirləri yüksəkdir, çünki ölkədəki hər bir müəllimin hər beş ildə bir dəfə xidməti təlim əldə etmək imkanı yaranır. Gürcüstanda, təlim əsas milli ekspertlər qrupuna keçirilmişdir. Bu qrup həmin təlimləri daha sonra özləri keçəcəklər.

Regional səviyyədə, Belarus və Ermənistanın Milli Təhsil İnstitutları arasında 2017 – 2022-ci illəri əhatə edən dövr üçün əməkdaşlıq müqaviləsi imzalanmışdır. Müqaviləyə əsasən formal təhsil sistemində EDC / HRE prinsiplərini birləşdirən ümumi əsas tədbirlərin dəstəklənməsi nəzərdə tutulurdu. Bura, *o cümlədən*, EDC / HRE onlayn portalının (təhsil resursları, onlayn kurslar və əməkdaşlıq üçün məkan ilə) hazırlanması, milli kurikulumda Demokratik Mədəniyyət üçün Bacarıqların İnteqrasiyası, mədəniyyətlərarası kommunikasiyanın təşviqi, və EDC / HRE-də bərabər təhsilin işlənilib hazırlanması daxildir.

► [Bu layihəyə dair informasiya bülleteninə keçid](#)

Penitensiar islahatların təşviqi: cəza yanaşmasından reabilitasiya yanaşmasına

Bu layihə Ermənistanı, Gürcüstanı, Moldova Respublikasını və Ukraynanı cəzaçəkmə müəssisələrində həddən artıq sıxlığı azaltmaq məqsədilə siyasətlərin tətbiqində strateji təlimatla təmin etmişdir. Bir ölkədə özünü doğruldan tədbirlər daha sonra digər ölkələr üçün ilham mənbəyi rolunu oynaya bilər. Layihə çərçivəsində cəzaçəkmə müəssisələrində sıxlığı aradan qaldırmaq məqsədilə dörd Şərq Tərəfdaşlığı ölkəsindən olan yüksək vəzifəli məmurlar və işçilər arasında təcrübə mübadiləsi üçün forum yaradılaraq regional əməkdaşlıq gücləndirilmişdir. Bəzi ölkələrin cəzaçəkmə müəssisələrində sıxlığı qəbul etməsi və müəyyən dərəcədə bu problemlə məşğul olması faktı sıxlıq məsələsinə müvafiq diqqətin ayrılmadığı ölkələrdə regional əməkdaşlıq və təcrübə mübadiləsi istəklərini artırmışdır. Mütəmadi beynəlxalq və regional mübadilələr əsasında, cəzaçəkmə müəssisələrində sıxlığın aradan qaldırılması ilə bağlı tədbirlər üçün konkret ölkələrə aid təklifləri özündə əks etdirən hesabatlar hazırlanmışdır. Layihə 2015-ci ilin avqust ayından 2016-cı ilin iyun ayına qədər olan müddətdə həyata keçirilmişdir.

► [Layihə haqqında informasiya bülleteninə keçid](#)

Cəzaçəkmə müəssisələrində narkomaniya qarşı cinayət-hüquqi tədbirlər

[“Pompidou Qrupu – Narkotikadan istifadə və Narkotik maddələrin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı mübarizə üzrə Əməkdaşlıq Qrupu](#) - bu regional layihə çərçivəsində Ermənistan, Gürcüstan, Moldova Respublikası və Ukraynada cəzaçəkmə müəssisələrində sıxlıq, həbs tədbirlərinə alternativlər və narkotika assılığının reabilitasiyasına dair qabaqcıl təcrübələr üzrə regional əməkdaşlıq imkanları yaradılmışdır. Layihə çərçivəsində Gürcüstanın (bu sahədə siyasəti müəyyən edən) hökumət orqanlarının nümayəndələrinə Avropa standartlarına uyğun olaraq cəzaçəkmə müəssisələrindən sıxlıqla bağlı, eləcə də cəza vasitələrinə alternativlərə dair milli siyasətlərin işlənilib hazırlanmasında dəstək verilmişdir. Ukraynada, layihə çərçivəsində azyaşlılar üçün cəzaçəkmə müəssisələrində terapevtik vasitələrin, o cümlədən ailə terapiyasının və risk qiymətləndirmə metodologiyalarının təkmilləşdirilməsində cəzaçəkmə müəssisələrinin rəhbərliyinə köməklik edilmişdir. Ermənistanda, beynəlxalq mütəxəssislərlə peşə təcrübələrinin mübadiləsi cəzaçəkmə müəssisələrində zərərin azaldılması xidmətlərinin, narkomaniyaya qarşı müalicə proqramlarının və HIV virusunun qarşısının alınması fəaliyyətlərinin yaxşılaşmasına gətirib çıxarmışdır. Bundan başqa, layihə Moldovanın cəzaçəkmə müəssisələrində narkomaniyanın müalicəsi və reabilitasiyası xidmətlərinin gücləndirilməsinə və şaxələndirilməsinə gətirib çıxarmışdır. Həbsxana heyəti və sosial işçilər həbsxana şəraitində terapevtik icmanın necə yaradılması və idarə olunması üzrə təlim almışdır. Təlimdən sonra Moldova Respublikasında bir cəzaçəkmə müəssisəsində ilk Terapevtik İcmanın yerləşdiyi həbsxana kamerasının düzəldilməsi həyata keçirilmişdir.

► [Layihə haqqında informasiya materialın keçid](#)

Korrupsiya, çirkli pulların yuyulmasına qarşı mübarizə və yaxşı idarəetmənin gücləndirilməsi

Bu Layihə Şərq Tərəfdaşlığı ölkələrinə korrupsiya və çirkli pulların yuyulmasına qarşı mübarizə aparmaq üçün onların institusional bacarıqlarının gücləndirilməsində dəstək vermişdir. Layihə bütün altı Şərq Tərəfdaşlığı ölkəsi üzrə yaxşı idarə etmə və sərhədlərarası əməkdaşlıq sahəsində regional mübadilələri daha da gücləndirmişdir. Layihə regional və pilot ölkə fəaliyyətlərini özündə birləşdirir, və Yaxşı İdarəçilik üçün Tərəfdaşlıq çərçivəsində ölkələr üzrə spesifik layihələrin tamamlanmasına töhfə verir. Regional səviyyədə, Avropa Şurasının texniki yardımı ölkələr üçün hazırlanacaq tövsiyələr vasitəsilə korrupsiyanın azaldılması fəaliyyətlərinin təkmilləşdirilməsinə töhfə vermişdir. Səhiyyə sektorunda korrupsiya risklərinin qiymətləndirilməsi bu sektorda korrupsiya risklərinin müəyyən edilməsinə kömək etmiş və beş ölkədə risklərə nəzarətin artırılması üçün görüləcək fəaliyyətlər haqqında tövsiyələr verilmişdir.

Hazırda davam etməkdə olan milli islahat proseslərində istifadə olunan və konkret ölkələr üçün istifadə olunan mütəxəssis rəyləri və dəstəyi:

- ▶ Moldova Respublikasının orqanları korrupsiya hüquqpozmaları üçün sanksiya rejimini gücləndirmək məqsədilə cinayət qanunvericiliyinin layihəsi ilə bağlı məsləhət əldə etmişdir;
- ▶ Azərbaycan layihənin dəstəyindən istifadə edərək dövlət qulluğunda risklərin idarə olunmasını daha inkişaf etmişdir;
- ▶ Belarus yaxşı idarəetmə ilə bağlı risklərin qiymətləndirilməsi məqsədilə təhsil sektorunda düzgünlüyün gücləndirilməsində Avropa Şurasının təcrübəsindən yararlanacaqdır.

Kiber cinayət: regional / beynəlxalq və dövlət / özəl sektor əməkdaşlığına dair layihələr

Beynəlxalq əməkdaşlıq mövzusunda, Avropa Şurası beynəlxalq və regional əməkdaşlıq bacarıqlarını daha da inkişaf etdirmək məqsədilə qarşılıqlı hüquqi yardım göstərən orqanlara və 24/7 əlaqə nöqtəsi kimi fəaliyyət göstərən mərkəzlərin heyətinə dəstək vermişdir. Layihə heyəti bütün Şərq Tərəfdaşlığı ölkələrində həm qarşılıqlı hüquqi yardım göstərən orqanların və 24/7 əlaqə nöqtəsi kimi fəaliyyət göstərən mərkəzlərin vəzifəli şəxslərinin təlimləndirilməsini həyata keçirmiş, eyni zamanda, hər ölkə ilə bağlı tövsiyələrə əməl edilməsini təmin etmək məqsədilə öz dəstəyini vermiş, və nəhayət beynəlxalq əməkdaşlıq üçün onlayn alətləri daha da təkmilləşdirmişdir. Bu işə öz növbəsində hədəf ölkələr arasında kiber cinayət və elektron sübutlara dair məlumatların mübadiləsinin artmasına kömək etmiş, eyni zamanda çoxmillətli xidmət provayderləri ilə kommunikasiyanın səmərəliliyini artırmışdır.

Kiber cinayət haqqında Avropa Şurasının Konvensiyasına uyğun olaraq dövlət / özəl sektor əməkdaşlığını inkişaf etdirmək məqsədilə, Avropa Şurası hüquq- mühafizə orqanları və interneti xidməti provayderləri (o cümlədən, çoxmillətli şirkətlər) arasında milli və regional dialoqun qurulması istiqamətində Şərq Tərəfdaşlığı ölkələri ilə birgə işləmişdir. Bu fəaliyyətin məqsədi cinayət istintaqında məlumat və sübutlara çıxışı daha da təkmilləşdirmək idi. Bu prosesə dövlət – özəl sektor əməkdaşlığının müxtəlif mövzularına dair müxtəlif regional və beynəlxalq araşdırmalar vasitəsilə dəstək verilmişdir. Nəticədə, altı Şərq Tərəfdaşlığı ölkələrindən beşi hazırda öz cinayət prosesual qanunvericiliklərini təkmilləşdirməkdədir, iki ölkə isə yeni əməkdaşlıq razılaşmalarının qəbul edilməsini yaxud mövcud razılaşmaların genişləndirilməsini nəzərdən keçirməkdədir. İlk regional real vaxt rejiminə əsaslanan texniki tapşırıq vasitəsilə, layihə iştirakçıları öz kompüter xətalalarının həlli, kiber cinayətlərin istintaqı və maliyyə monitorinqinə dair məlumatların mübadiləsi üzrə zəruri biliklər əldə etmişdir.

- ▶ [EaP II –də Kiber cinayətə dair informasiya bülleteninə keçid: regional və beynəlxalq əməkdaşlıq](#)
- ▶ [EaP III -də Kiber cinayətə dair informasiya bülleteninə keçid: Dövlət / Özəl Sektor Əməkdaşlığı](#)

İnsan hüquqlarının qorunmasına hörmətin onlayn inkişaf etdirilməsi

Bu, internet idarəçiliyi sahəsində ilk əməkdaşlıq layihəsi olmuşdur. Bu layihə çərçivəsində regional və global internet idarəçiliyinə dair məlumat bazaları üzrə Şərq Tərəfdaşlığı ölkələrindən olan milli tərəflərlə fəal iş aparılmışdır. Regional istiqamət vasitəsilə həyata keçirilən fəaliyyətlər də benefisiar ölkələrdə çoxlu maraqlı tərəflərin cəlb olunduğu dialoq üçün forumun yaradılmasını intensivləşdirmiş və təmin etmişdir, və internet və insan hüquqlarını milli hökumət rəsmilərinin gündəliyinə əlavə etmişdir. Layihə Avropa Şurasına Şərq Tərəfdaşlığı ölkələrində daha geniş tərəflərə çatmağa və regional təcrübə mübadilələrinin aparılmasına imkan vermişdir.

- ▶ Altı Şərq Tərəfdaşlığı ölkəsindən olan altı maraqlı tərəf global və regional internet idarəçiliyi dialoqu və siyasət müzakirələri ilə məşğul olmuşdur;
- ▶ Gürcüstan, Moldova Respublikası və Ukraynada çoxlu maraqlı tərəflərin cəlb olunduğu dialoq yaradılmış və gücləndirilmişdir;
- ▶ Avropa Şurasının insan hüquqlarına dair qaydaları haqqında Moldova Respublikası və Gürcüstanda internet xidməti provayderlərinin bilik və məsuliyyəti artırılmışdır;
- ▶ Şərq Tərəfdaşlığı ölkələrində məqsədli fəaliyyətlər, regional mübadilə proqramları və təşviqat materialları vasitəsilə onlayn fikir azadlığı, onlayn məxfilik və s. üzrə Avropa standartları haqqında dövlət və qeyri- dövlət nümayəndələrinin bilikləri artırılmışdır;
- ▶ Avropa Şurası standartlarının tərcüməsi və yayılması vasitəsilə Şərq Tərəfdaşlığı ölkələrində internetdə insan hüquqlarından sui- istifadənin qarşısının alınması və belə sui- istifadə hallarına qarşı mübarizə haqqında ictimai məlumatlılıq səviyyəsi artırılmışdır;
- ▶ Moldova Respublikası və Gürcüstanda internet və insan hüquqları ilə bağlı Avropa Şurasının qəbul etdiyi standartlara uyğun olaraq milli siyasət və qanunvericiliyinin təkmilləşdirilməsi haqqında dövlət orqanlarına ekspert tövsiyələri verilmişdir.

Məlumatların qorunmasına dair milli sistemlərin hazırlanması və gücləndirilməsi

Layihə çərçivəsində daha intensiv şəkildə hər bir Şərq Tərəfdaşlığı ölkəsinin ehtiyac və tələblərinə fokuslaşmaq və artıq Avropa Şurası tərəfindən həyata keçirilmiş işləri davam etdirmək və əvvəlki nailiyyətləri daha da inkişaf etdirmək məqsədilə resurslar təmin edilmişdir. Məlumatların daha təkmil qorunması sistemlərinə malik olan bəzi Şərq Tərəfdaşlığı ölkələrinin tərəqqisi və nailiyyətləri (məsələn Ukrayna və Gürcüstan) digər Şərq Tərəfdaşlığı ölkələrinin öyrənə biləcəyi model və qabaqcıl təcrübə kimi istifadə olunmuşdur. Altı Şərq Tərəfdaşlığı ölkəsi arasında faydalı mübadilələr həyata keçirilmiş və bu da həmin ölkələr arasında daha yaxından əlaqələrin və əməkdaşlığın yaranmasına gətirib çıxarır.

- ▶ Gürcüstanın Məlumatların Qorunması Agentliyinin bacarıqları gücləndirilmişdir. Layihə çərçivəsində təqdim edilən biliklər əsasında, Gürcüstanın məlumatların qorunmasına dair qanunvericiliyi Avropa Şurasının standartlarına uyğun olaraq təkmilləşdirilmişdir;
- ▶ Moldovanın Məlumatların Qorunması Agentliyinin bacarıqları gücləndirilmişdir. Layihə çərçivəsində təqdim edilən biliklər əsasında Moldovanın məlumatların qorunmasına dair qanunvericiliyinin layihəsi hazırlanmışdır;
- ▶ Layihə çərçivəsində Ermənistanın qanunvericiliyi və 2017 – 2021- ci illər ərzində Məlumatların Qorunmasına dair Ermənistan Milli Agentliyinin yaradılması üçün strategiya hazırlanmışdır;

- ▶ Şərq Tərəfdaşlığı ölkələrinin Məlumatların Qorunması Orqanları üçün təlimat rəhbəri hazırlanmış və yayılmışdır;
- ▶ Kütləvi informasiya vasitələrində məxfiliyin qorunmasına dair qaydalar hazırlanmış və yayılmışdır;
- ▶ Belarus orqanlarına məlumatların qorunmasına dair milli qanunvericilik üçün konsepsiya sənədinin hazırlanmasında və məlumatların qorunması agentliyinin yaradılmasında dəstək verilmişdir. Avropa Şurasının ekspert dəstəyi əsasında, milli qanunvericilik Belorusun hakimiyyət orqanları tərəfindən hazırlanmışdır.

Özünü tənzimləyən orqanların regional şəbəkəsi vasitəsilə peşəkar və məsuliyyətli jurnalistikanın təşviqi

Bu regional layihə özünü tənzimləmənin daha da gücləndirilməsi, jurnalistika etikasına və peşə standartlarının artırılması, və bütün altı Şərq Tərəfdaşlığı ölkələrinin mətbuat şuralarının (özünü tənzimləyən orqanlar) iştirakı ilə regional mübadilə proqramlarının daha da inkişaf etdirilməsi məqsədilə hazırlanmışdır.

- ▶ Özünü tənzimləyən orqanların regional şəbəkələrinin yarım ildə bir dəfə keçirilən iclaslarının təşkilin dəstək verməklə Şərq Tərəfdaşlığı ölkələrinin özünü tənzimləyən orqanlarının institusional bacarıqlarının gücləndirilməsi;
 - ▶ Regional mübadilə proqramları Şəbəkə üzvlərinə Avropa özü- özünü tənzimləmə sektorunda, eləcə də Avropa Şurasının standartları və qabaqcıl təcrübələrinə dair son yeniliklər barədə biliklərini artırmağa imkan vermişdir;
 - ▶ Sərhədlərarası məsləhət orqanının / Komissiyasının yaradılması vasitəsilə Şərq Tərəfdaşlığı şəbəkəsinin özü- özünü tənzimləyən orqanların üzvlərinin bacarıqları gücləndirilmişdir.
- ▶ [Bu layihə haqqında informasiya bülleteninə keçid](#)

Seçki qanunvericiliyi və təcrübələrində islahatların aparılması, və seçki məsələlərində regional əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi

Şərq Tərəfdaşlığı ölkələrinin Mərkəzi Seçki Komissiyalarının düzgün və etibarlı seçkilər keçirmək potensialı regional və konkret ölkələrə aid təşəbbüslər vasitəsilə gücləndirilmişdir. Regional mübadilə proqramları MSK üzvlərinə seçki proseslərinin fundamental aspektləri haqqında biliklərini təkmilləşdirməyə imkan vermişdir. Bu məqsəd üçün, Venesiya Komissiyası Seçki İdarəetmə Orqanlarının iki Avropa Konfransını təşkil etmişdir. Bu konfransların əsas müzakirə mövzuları seçkilərdə neytrallığın, tərəfsizliyin və şəffaflığın, eləcə də demokratik seçkilər üçün operativ (yaxşı işləyən) seçki orqanlarının necə təmin edilməsindən ibarət idi.

Seçki proseslərində gender iştirakçılığını artırmaq məqsədilə, layihə çərçivəsində habelə beş tərəfdaş ölkənin Mərkəzi Seçki Komissiyalarının iştirakçılığı ilə gender bərabərliyinə dair çoxtərəfli konfrans da təşkil edilmişdir. Ermənistan, Azərbaycan, Gürcüstan, Moldova Respublikası və Ukraynanın Mərkəzi Seçki Komissiyalarının nümayəndələri, eləcə də deputatlar və vətəndaş cəmiyyətinin nümayəndələri Avropa Şurasının Parlament Assambleyası və Venesiya Komissiyasının "media azadlığı demokratik seçkilərinin dayağı kimi" mövzusunda birgə təşkil etdiyi konfrans zamanı aparılan fikir mübadilələri zamanı (azad) media azadlığı və seçkilər sahəsində öz bilik və bacarıqlarını təkmilləşdirmişdir.

Yerli müşahidəçilər üçün regional təlim və ingilis və Ukraynanın, Moldova Respublikasının, Gürcüstan və Ermənistanın yerli dillərində hazırlanmış 1000- dən artıq müşahidəçi arasında paylanmış iki kitabça ("Beynəlxalq seçki standartlarından istifadə" və "Seçkilərə dair hesabatların verilməsi") Şərq Tərəfdaşlığı

ölkələrində Avropa standartlarına əsaslanan yerli seçki müşahidəçiliyi üzrə peşəkar biliklər əldə etməyə kömək etmişdir. Bundan əlavə, Avropa Şurasının Məlumat Kitabçaları əsasında, hazırda [e-öyrənmə kursu](#) sadəcə seçki müşahidəçiləri tərəfindən deyil, eyni zamanda seçkilər sahəsində fəaliyyət göstərən vətəndaş cəmiyyəti təşkilatları və seçkilər sahəsində biliklərini artırmaqda maraqlı olan şəxslər tərəfindən istifadə olunur (iyul - avqust 2017- ci il: 105 istifadəçi, 29 sertifikat).

“Şərq Tərəfdaşlığı ölkələrində qadınların siyasi təmsilçiliyinə dair regional araşdırma” dərc edilmiş və Şərq Tərəfdaşlığı ölkələrində seçkilər üzrə 1,700 maraqlı tərəflər arasında paylanmışdır. Bu sənəd qadınların siyasi iştirakçılığının artırılmasına yönəlik layihələr üçün əsas və ictimai müzakirələr üçün faydalı vəsait rolunu oynayır, eləcə də qadınların siyasətdə güclənməsini və siyasi fəaliyyətlə məşğul olmalarını məhdudlaşdıran əsas maneələri müəyyən edir, və qabaqcıl təcrübələri və nümunələri araşdırır. Araşdırmanı [erməni](#), Azərbaycan, [ingilis](#), [gürcü](#), [rumın](#) və [ukrayna](#) dillərində əldə etmək olar.

Regional konfranslar zamanı, təxminən 400 iştirakçı öyrənilmiş dərslər və qabaqcıl təcrübələr haqqında fikir mübadiləsi aparmış və siyasətdə gender bərabərliyinin necə təkmilləşdirilməsi ilə bağlı tövsiyələr işləyin hazırlamışdır. Konfranslar zamanı habelə beynəlxalq seçki müşahidə missiyalarının tövsiyələrinin icrası və siyasətdə pula nəzarət və şəffaflıq məsələləri müzakirə olunmuşdur.

► [Bu layihə haqqında informasiya bülleteninə keçid](#)

Yerli idarəçilik üçün institusional bazanın gücləndirilməsi

Bu Layihə Şərq Tərəfdaşlığı ölkələrinə öz yerli dövlət idarəçiliyinin daha şəffaf, səmərəli və inkluziv, eləcə də [Avropa Yerli Özünü İdarəetmə Xartiyasına](#) uyğun olaraq təşkilində dəstək vermişdir. Yüksək etik standartları təşviq etməklə, Ermənistan, Azərbaycan, Gürcüstan, Moldova Respublikası və Ukraynadan olan 60 mer vətəndaşlara yönəlik siyasətlərin işlənilib hazırlanması məqsədilə Avropadan olan tərəfdaşlarla praktiki alət və metodların mübadiləsini həyata keçirmişdir. Bu ölkələri təmsil edən on iki bələdiyyəyə etik idarəçilik və şəffaflığa dair yerli təşəbbüslərin həyata keçirilməsində dəstək verilmiş, bu da yerli demokratiya və dövlət xidmətlərinin keyfiyyətində təkmilləşmələrə gətirib çıxarmışdır.

Bundan başqa, təcrübə icması – yaxşı idarəetmə və vətəndaş iştirakçılığı üzrə ekspertləri əhatə edən şəbəkə, eləcə də yerli və regional orqanların assosiasiyasının nümayəndələri – yaradılmışdır. Mütəmadi qaydada görüşlər keçirməklə, şəbəkə, xüsusilə də ərazi islahatları kontekstində yerli demokratiya ilə bağlı çağırışların mübadilə olunması üçün, eləcə də yerli hakimiyyətlərin milli assosiasiyalarına qanunvericilik bazasının təkmilləşdirilməsinə öz töhfələrini vermələri üçün faydalı platforma rolunu oynayır. Nəticələrə regional əməkdaşlığının artırılması məqsədilə, Gürcüstanın, Moldova Respublikasının və Ukraynanın yerli və regional hakimiyyətlərinin milli assosiasiyaları arasında anlaşma memorandumunun imzalanmasını göstərmək olar.

Yerli icmalara göstərilən xidmətlərinin daha da təkmilləşdirilməsində kömək göstərmək məqsədilə, layihə çərçivəsində, habelə yerli inkişaf məqsədilə ayrı-ayrı ölkələrin potensialının gücləndirilməsində praktiki alət olan bələdiyyələr- arası əməkdaşlığın inkişafı və yerli maliyyə bençmarkinqi (müqayisəli təhlil) təşviq olunmuşdur. Milli hakimiyyətlərə unvanlanan spesifik tövsiyələr hazırlanmışdır; layihə bələdiyyə səviyyəsində bələdiyyələr- arası əməkdaşlığın təşviqi məqsədilə beş yerli təşəbbüsün maliyyələşdirilməsini təmin etmişdir ki, bu da su təchizatı və kanalizasiya, tullantıların idarə olunması, yolların təmir və turizm sahələrində göstərilən xidmətlərin keyfiyyətinin artırılmasına gətirib çıxaracaqdır. Layihə çərçivəsində yerli orqanların maliyyə idarəçiliyinin təkmilləşdirilməsi məqsədilə Ermənistanda, Gürcüstanda və Moldova Respublikasından olan 50 bələdiyyəyə dəstək verilmişdir. Yerli maliyyə bençmarkinqində (müqayisəli təhlil) innovativ alətlərdən daha yaxşı istifadəni təmin etmək məqsədilə, layihə çərçivəsində milli orqanlarla tərəfdaşlıq əsasında spesifik IT proqram təminatının, eləcə də konkret təyinatlı portalların hazırlanması dəstəklənmişdir. Digər dəstək fəaliyyətlərinə misal olaraq Qaqauziya Muxtar Vilayətinin orqanlarına qanunvericilik təşəbbüslərinin və hüquqi

rəylərin hazırlanmasında yardımın göstərilməsini, eləcə də Belarusun regional və yerli orqanları ilə liderlik, planlaşdırma və hesabatlılıq məsələlərində əməkdaşlığı misal olaraq göstərmək olar.

► [Bu layihə haqqında informasiya bülleteninə keçid](#)

Daha çox məlumat əldə etmək üçün: <http://partnership-governance-eu.coe.int>

Əlaqə üçün şəxs: [Nikola Hauson](#), Kommunikasiya məsələləri üzrə məsul şəxs, +33 388 41 22 39
sentyabr 2017